

גליון כ"א-אדר ב'-ניסן תשע"ד

יו"ל ע"י מכון "תורת הקרבנות" בנשיאות הרבנים הגאונים:

רבי ברוך שמואל הכהן דויטש, רבי דוד כהן, רבי חיים מאיר הלוי שטיינברג, רבי נתן הכהן קופשיץ שליט"א

תורת הקרבנות

גליון חודשי ללומדי סדר קדשים אליבא דהלכתא

עיונים בהלכה

בענין איסור כניסה לעזרת כהנים שלא לצורך

הרה"ג רבי אהרן סגל שליט"א

תנן בכלים פ"א עזרת כהנים מקודשת ממנה שאין ישראל נכנסין לשם אלא בשעת צרכיהן לשחיטה ולסמיכה ולתנופה. וילה"ס אם יכולים ישראלים ליכנס לעזרת כהנים לצורך שחיטת קדשים קלים בזמן שיכולים לשחטן גם בעזרת ישראל, [וכן יש לדון בקדשי קדשים שיכולים לשחוט במקומן, למאי דקי"ל דהצפון הוי על פני כל העזרה]. ויסוד הספק האם נאמר דכיון שנכנס לצורך שחיטה הו"ל כניסה לצורך, או דכיון שיכול לשחוט בעזרת ישראל, חשיב כניסה שלא לצורך.

ומצאתי כדמות ראייה לזה, דהנה לענין ישיבה בעזרה לאכילת קדשים ס"ל להתוס' בזבחים ט"ז ע"א לגי' השטמ"ק בתי' הב', דמותו לישוב לצורך אכילה משום דכתיב בהן למשחה. וגם בזה ילה"ס אם מותר לשבת גם לצורך אכילת קק"ל כשרוצה לאכול בעזרה, או דכיון שיכול לאכול בחוץ לא הותרה לו ישיבה בעזרה. וכתבו שם בפסקי תוס' וז"ל מותר לשבת בעזרה לצורך אכילת קדשי קדשים, עכ"ל. ומבואר דלאכילת קק"ל אסור לישוב. והשתא אם איסור ישיבה בעזרה הוא מדרבנן (ע"ש בתוס' ד"ה יושב שדנו בזה), לכאוי יש ללמוד מכאן גם לענין איסור כניסה לעזרת כהנים דהיכא שיכול לקיים המצוה בלא לעבור על האיסור לא הותר לו האיסור. [אכן אי הוי מדאורייתא, אין הוכחה מזה לאיסור הכניסה לישראל שלא לצורך לעזרת כהנים, דהוי רק מדרבנן].

בגליון:

ביאת מקצת באיסורי כניסה למקדש	בענין איסור כניסה לעזרת כהנים שלא לצורך
.....
דין סמיכה בעזרה	קריאת המגילה במקדש בשבת
.....	בענין תעשה ולא מן העשוי במזבח
בענין הבאת אם ובנה לקרבן ציבור
.....	הפסק בדיבור בין סמיכה לשחיטה
ספיקות בעניני קרבן פסח
.....	בדיון עבודה בקדשים
ברכת שהחיינו
בהקרבת הקרבנות	בענין אין שבות במקדש
.....
עשיית שמן לצורך המנורה	גדר אכילת קרבנות יוה"כ בלילה
.....
בטומאה או בטוהרה	אין שבות במקדש בשאר איסורים
.....
ברכה על אכילת קדשים פחות	חיוב הבאת קרבנות קודם הרגל הראשון
.....
מכזיז
.....	קדימה באכילת זבח ומנחה
באיסור הקרבה אחר תמיד של בין
.....
הערביים
.....
בענין רצפת העזרה
.....

דברים אחדים

לרגל מלאת חמש שנים לייסוד מכון "תורת הקרבנות" ושנתיים להוצאת הגליון החודשי, נמלא פינו שירה והודאה לה' על ששם חלקנו בין העושים ומעשים להרבות את ההכנה לבנין בית המקדש ועבודת הקרבנות, על ידי לימוד הדינים וביורום להלכה למעשה, כקריאת רבותינו גדולי הדורות זצוק"ל ויבלחט"א.

במהלך שנים אלו זכה מכון "תורת הקרבנות" בקבצים התורניים ובגליונות החדשים ובשאר פעולותיו הרבות, לשמש כבמה ומקום כינוס לעניני הלכה רבים שהועלו על שלחן מלכים בהלכות הקודש והמקדש, וכל מבקש ה' הדורש לדעת ולהחכים בעניני ההלכה הרבים הנוגעים להקרבת הקרבנות בבית המקדש, יכול למצוא בהם את מבוקשו.

בהזדמנות זו שמחים אנו לבשר לציבור מבקשי דבר ה' על הוצאת הכרך הראשון של סדרת "תורת הקרבנות", סדרת הספרים שתקיף בעז"ה את כל הלכות הקרבנות והמסתעף, כאשר בכרך זה נכתבו הלכות הבאת הקרבן שבהם ייתקל כל אחד מיד כאשר יבנה בית המקדש ותנתן האפשרות להקריב קרבנות.

בסיעתא דשמיא הספר יוצא לאור ברוב פאר והדר, עם הסכמות רבות ונלהבות מגדולי הרבנים שליט"א, אשר בדבריהם שיבחו וקילסו את פעולות המכון להגביר חיילים ללימוד הלכות אלו, ובפרט בסדרת הספרים היחודיים המהווה את גולת הכותרת שבמפעלי המכון.

בסוף הספר נוספו כללי הדינים בקצרה לצורך ידיעת עיקרי ההלכות למי שאין בידו לעבור על כל פרקי הספר, וכן הובאו בסופו מפתח הדינים מכל הש"ס שהובאו להלכה בכרך זה, ומפתח נושאים מורחב.

אנו תקוה שעל ידי הוצאת הספר תרבה הדעת והחכמה בנושאים חשובים אלו, אשר נזכה כולנו לקיימם בעז"ה בקרוב, וכפי רוב ההשתוקקות והצמאון להתגלות כבוד ד' בעולם, נזכה שיופיע במהרה בהדר קדשו על כל עם ישראל המחכים ומצפים לגאולה קרובה במהרה בימינו אמן.

יחד עם הוצאת הכרך הראשון מסדרת הספרים של "תורת הקרבנות", יוצא לאור במסגרת הקרן לעידוד כתיבת הלכות הקרבנות, ספר נוסף אשר שמו יקבנו "שער הקרבן" על הלכות קרבן פסח, שנכתב בעמל וגייעה במשך זמן רב, ומקיף את כל עניני

גפן של זהב
קושיות ותמיהות בהלכה

קריאת המגילה במקדש בשבת

הרה"ג רבי שמשון הלוי דינר שליט"א

בגמ' במגילה דף ד' ע"ב איתא דאם חל פורים בשבת, אין קורין בו את המגילה, ולרב יוסף הטעם משום שעיניהם של עניים נשואות למקרא מגילה, ולרבה הוא מגזירה שמא יעבירונו ד' אמות. וכתבו התוס' שם דלדעת רבה במקדש קורין אף בשבת משום דאין שבות במקדש. ועיין בפמ"ג א"א סי' תרפ"ח שכתב בדעת הרמב"ם שפסק כרבה, משום דהביא רק הטעם של רבה דשמא יעבירונו ד' אמות, וכתב דלפי"ז לדעת הרמב"ם קורין במקדש אפי' בשבת.

ויש להסתפק בכל בן כרך הנכנס למקדש בשבת, אי נימא שאע"פ שקרא את המגילה בערב שבת צריך לחזור ולקרותה בשבת או שדינו כבן עיר שנכנס לכרך שרק אם היה במקדש בתחילת היום (ו"א בתחילת הלילה) חייב לחזור ולקרוא. ולכאוי' יש להוכיח כצד הראשון, שהרי אם נאמר שאינו חייב לחזור ולקרוא בכה"ג, א"כ לסוברים שרק כשעיקר דירתו לכרך לגמרי חייב לחזור ולקרוא, לא יהיה שייך דין זה במקדש, וע"כ מוכח כצד א' דאינו תלוי בדיני בן עיר ובן כרך וצ"ע. ובח' חת"ס החדשים מגילה ל' א' כתב שמסתמא כל אנשי ירושלים היו מתאספין במקדש לשמוע את המגילה, עי"ש, אך לא מוכח מדבריו אם לאחר שבאו למקדש נעשו בני חיובא או שבאו רק הפסק דביבור בין סמיכה לשחיטה להשתתף בפרסומי ניסא.

וכן יש להסתפק אם כל מי שבדעתו ליכנס למקדש בשבת, פטור מלקרוא בערב שבת, ואי נימא הכי יתכן דחיוב קריאה במקדש הוא רק למי שלא קרא בע"ש לפי שהיה בדעתו להיות במקדש בשבת, אבל מי שקרא בע"ש אינו חייב לקרוא שוב, וצ"ע בכל זה.

בענין תעשה ולא מן העשוי במזבח

הרה"ג רבי אהרן סגל שליט"א

שמעתי מאמרו"ר שליט"א להסתפק האם יש דין תעשה ולא מן העשוי בניית המזבח שנבנה בפסול, ויסוד הספק משום שאף בו נאמרה לשון עשיה בפסוק "ואם מזבח אבנים תעשה לו". ואכן אין כ"כ נ"מ בזה, שהרי אם ד"מ יבנה המזבח מתחילה באופן שקרנותיו פגומות ואח"כ ישלימם, לכאוי' לא יהא זה 'עשוי בפסול', משום דאדרבה נימא דלא הושלמה בנייתו עד שימלא את הקרנות ג"כ. אולם אפשר דנפ"מ ביסוד דרומי ומזרחי שיש דין חיובי לא לבנותו כדאיתא בזבחים נ"ד ע"א, וא"כ היכא שיבנהו מתחילה אפי' ע"ד להסירו אח"כ, יהא פסול מדין תולמ"ה.

והנה רש"י שם (בדף נ"ד ע"ב) כתב אהא דקאמר דמחית מידי מתותיה ושקיל ליה, ופי' ז"ל, כלומר במקומו כנגד חלקו של יהודה [פי' במקום יסוד דרומי ומזרחי] הניח עץ ארוך ועביו כעובי המלבן וחלק והניח בתוך המלבן ולא יכול להדבק עם חלוקי האבנים ע"י שפיכת המיחוי של סיד וקונויא ולכשיבש קצת נטלו ונשאר מקומו חלק עכ"ל. ויש לדקדק מהו שהזכיר ולכשיבש 'קצת', [ואין לומר דבמציאות הוא כן, דאחר שיבש לגמרי לא יוכל להסירו מפני שאז כבר ידבק במיחוי של סיד וקונויא, חדא דמשמע מרש"י דאינו יכול כלל להדבק, ועוד דלהלן כתב רש"י גבי קסמין דקין שהיה נותן בקרנות שהיה נקבים 'ולכשיבש הוציאם', ולא הזכיר 'קצת', וחזי' דיכול להוציאם גם אחר שיבש לגמרי].

והיה מקום לומר דקודם שיבש לגמרי עדיין לא הושלמה בניית המזבח, וע"כ כשיוציאו יכשר המזבח כדן. אבל לאחר שיבש לגמרי דהושלמה בניית המזבח בפסול, אם יוציא אז יהא המזבח פסול מדין תולמ"ה. אכן ברמב"ם לא הזכירו, וגם משמע מלשונו דלא חש לזה שכתב דמוציא אחר שישלים הבנין עי"ש. וצ"ע.

קרבן פסח עם דיני פסח הבא בטומאה ופסח שני בשפה ברורה ונעימה. ספר זה יביא בודאי תועלת מרובה ללומדי הסוגיות במסכת פסחים ובשאר מסכתות, כאשר על ידו יוכלו ללבן ולברר היטב את כל הפרטים הנוגעים לסוגיות אלו, עד ההלכה למעשה.

כמו כן מוציא המכון לאור חוברת מיוחדת הכוללת את הלכות קרבנות מועדי השנה הנחוצים לכל אחד ואחד, אשר בה מובאים מרבית דיני העליה לרגל והבאת הקרבנות בשלשת הרגלים וביום הכיפורים, בשפה השווה לכל נפש כפי שכבר יצא לאור בעבר על חלק ממועדי השנה.

כפי שהעידו גדולים ורבים, קריאת ההלכות במועדם יצרה בהם הרגשה נעלית של ציפיה עמוקה לקיום מצוות המועדים במקדש, וזאת מלבד מקבץ הידיעות הרבות שנוספו להם בעניינים אלו, שללא ידיעתם לא נוכל כלל לקיים כראוי את המצוות הנכספות כל כך.

בד בבד נתבשרנו על פתיחת מסגרת ארצית למבחינים - "כהנים לעבודתם", שמטרתה להעשיר את ידיעותיהם של הכהנים בלימוד ספרי ההלכה של עבודת הקרבנות. המבחינים שנועדו להתקיים אחת לחודש, יערכו על הספר 'עבודת הקרבנות' לחתן החפץ חיים - הגאון רבי אהרן כהן זצוק"ל, יחד עם לימוד הסוגיות במקורם, עפ"י פסיקת ההלכה שבספר 'ליקוטי הלכות' לבעל החפץ חיים זיע"א.

על מנת להגיש לפני הלומדים את הלימוד שעליו יערכו המבחינים, מוציא הארגון בשיתוף מכון "תורת הקרבנות" חוברת מיוחדת הכוללת את הלימוד החודשי בספרי 'ליקוטי הלכות' ו'עבודת הקרבנות', בתוספת מדור של ידיעות נרחבות על הנושא הנלמד בחודש זה, ובו פירוט נרחב מספרי הראשונים והאחרונים אשר דנו בנושא אליבא דהלכתא.

תשואות חן לראשי הארגון אשר אינם חוסכים עמל ויזע על מנת להרבות במלגות לנבחנים רבים ככל האפשר, ונטלו על עצמם את האדורת הלימוד לשם שמים ולקירוב הגאולה. יה"ר שיזכו הם וביתם וכל הנלוים אליהם לירש טובה וברכה לאורך ימים ושנים ולהרבות במפעלים כבירים לתורה וליר"ש, ונזכה כולנו יחד לראות מהרה בביאת משיח צדקנו עם כל ישראל אמן.

לתרומות לארגון החשוב

ניתן לפנות לטל': 052-7128266

בית יער הלבנון תגובות לגליונות קודמים

ולכן בקרבן פסח שמונח עליו חפץ צריך להקדישו בעזרה לכ"ע כמו שהלל היה עושה בעולה. [והדרינן להא דהטעם שהקדישו כהלל הוא מחשש מעילה ואינו ענין לאיסור עבודה וכו"ל].

תגובת הגאון רבי חיים מאיר הלוי שטיינברג שליט"א:

ברצוני להשיב על דברי הרה"ג ר' מיכאל מאיר שליט"א, דמה שכ' הנצי"ב דהלל הקפיד להקדיש עולתו בעזרה ולא קודם שמא ימעלו בה, איירי רק בק"ק שיש בהם מעילה, ולא בקדשים קלים דאין מועלין בהן. דכ"ז הוא משום שלא חשש שמא יהנו מקק"ל ולכן לא הקדישם מקודם, אבל כאן ע"כ הקדישו את הק"פ מקודם, כדי שלא יהנו מהק"פ בודאי ע"י הנחת הסכין על הבהמה הקדושה.

והיינו דלדבריו אין להניח את הסכין על הבהמה הקדושה משום איסור הנאה בקדשים, גם בלא הלאו דעבודה בקדשים, וע"כ הי' עליהם לא להקדיש את הקרבן עד שיבוא לעזרה כהלל, אף דמצד איסור עבודה בקדשים היו יכולים להקדיש את הקרבן לאחר הנחת הסכין עליו.

וצ"ב לפ"ז מהלך הגמ' דהקשו בגמ' "והא קא עביד עבודה בקדשים", ופרש"י ועובר משום לא תעבוד בבכור שורך. והיינו דקו' הגמ' לא היתה משום דע"י הנחת הסכין על הבהמה היו בכלל איסור הנאה, רק הקו' משום דהוי עבודה בקדשים. וע"ז תירצה הגמ' כהלל כו', והיינו דלא הקדישו את הבהמה עד שהובאה לעזרה, כמו שהלל עשה בעולתו משום חשש מעילה. ובזה מתורצת קו' הגמ' "והא קא עביד עבודה בקדשים", דהבהמה עדיין לא היתה קדושה עד שהביאוה לעזרה, והיינו דכאשר הגיעה הבהמה לעזרה, הורידו מעליה את הסכין ואז הקדישוה, ואם איתא דאם מניחין חפץ על בהמת חולין ואח"כ הוקדשה אינו עובר באיסור עבודה בקדשים, לא הי' צריכין לומר דעשו כהלל אלא הניחו החפץ על הבהמה ואח"כ הקדישוה.

ובשלמא אם הלל הי' עושה כן גם בקק"ל, הי' אפשר לפרש בתי' הגמ' כהלל, דאה"נ מצד עבודה בקדשים היו יכולים להניח הסכין ואח"כ להקדישה לפני שהובאה לעזרה, והא דאמרו דעשו כהלל והקדישוה רק בעזרה, הוא משום חשש שיהנו ממנה. אבל הואיל והנצי"ב כ' דהלל עשה כן רק בעולה שהיא ק"ק ויש בה מעילה, ולא בקק"ל דיש בהן רק איסור ולא מעילה, א"כ בק"פ שהוא קק"ל לא היו צריכין לעשות כהלל ולהקדישה רק בעזרה, וע"כ דהא דהקדישוה רק בעזרה הוא כדי לא לעבור באיסור עבודה בקדשים, שהוא גם אם הניחו החפץ על הבהמה ואח"כ הקדישוה.

ובפי' ר"ח שם כתב ומקשינן והא עבדין עבודה בקדשים, ופרקינן קודם שהקדישום הביאום לעזרה ואח"כ הקדישום שלא יתיראו כעושי מלאכה בקדשים, ע"ש. הרי מפורש דהא דהקדישום בעזרה לא משום איסור הנאה מקדשים, רק משום האיסור דעבודה בקדשים כקו' הגמ'. ובפי' ר"פ לרס"ג ח"א קצז-ג הביא את פי' ר"ח, וכתב דהא דאמרו כהלל היינו כוונתיה אבל לא מטעמיה, דהלל עשה כן שלא יבואו לידי מעילה ועשה כן תדיר, ואלו לא עשו כן תדיר, ורק השתא עשו כן כדי שיוכלו להביא הסכנים על גבי הבהמה ולא יהיו כעובדי עבודה בקדשים, ע"ש.

הפסק בדיבור בין סמיכה לשחיטה

הגאון רבי חיים מאיר הלוי שטיינברג שליט"א

בגליון מס' 17 הובא ספק אי בדין תיכף לסמיכה שחיטה בעינן גם שלא יפסיק בדבור, וכתבתי דהדבור אינו הפסק בין סמיכה לשחיטה, והובא בגליון מס' 19.

ושם כ' הרה"ג מיכאל מאיר שליט"א להוכיח דמותר לדבר בין סמיכה לשחיטה, מביצה כ' ב' מעשה בתלמיד אחד מתלמידי ב"ה שהביא עולתו לעזרה לסמוך עליה, מצאו תלמיד אחד מתלמידי ב"ה אמר לו מה זו סמיכה, א"ל מה זו שתיקה, שתקו בנזיפה והלך לו. וכתב דלפי מש"כ התוס' בחגיגה ז' ב' דאיירי שראה שסמך, מוכח שאין מניעה להפסיק בדבור בין סמיכה לשחיטה.

ודחה הראי' די"ל דשם מעשה השחיטה לא הי' ע"י הסומך, ובזה פשוט דהסומך יכול לדבר לאחר שסמך, לפני שחיטת השוחט.

ועוד יש לדחות את הראי' משם, די"ל דמה שאמר הסומך "מה זו שתיקה", הי' באמצע הסמיכה, ותיכף לסמיכה שחיטה הוא מגמר הסמיכה, ועוד יש לדחות דאמר לו כן רק אחר השחיטה ולא בין הסמיכה לשחיטה.

ומזה שאמרו "שתקו בנזיפה והלך לו", משמע שמיד שאמר לו כן הלך לו, ומוכח שלא איירי שאמר לו כן בין הסמיכה לשחיטתו. אלא דאמר לו כן לאחר השחיטה או דאיירי דאמר לו כן לאחר שסמך - והסומך לא הי' השוחט, ולכן הלך לו.

בדין עבודה בקדשים

הרה"ג רבי מיכאל מאיר שליט"א

בגליון תורת הקרבנות 17 כתבתי שאין הוכחה מפסחים סו: מהא דהקדישו את הקרבן בעזרה כהלל, שלא היתה להם גם עצה אחרת והיא להניח את הסכין קודם ההקדש על הבהמה, די"ל דהא דעשו כהלל הוא מחשש איסור מעילה, אבל לענין איסור עבודה שפיר היו יכולים לעשות גם באופן אחר.

ובגליון 19 הביא הגאון רבי חיים מאיר שטיינברג שליט"א את דברי הנצי"ב שהלל היה מקדיש עולתו בעזרה כדי שלא יהא חשש מעילה מקודם, דזה דוקא בקדשי קדשים אבל בקדשים קלים אע"פ שאסורים בהנאה לזה לא היה חושש להקדיש קודם. וכתב דלפי זה הטעם שבקרבן פסח ג"כ הקדישו את הקרבן בעזרה כהלל, ע"כ לא היה אלא מפני חשש עבודה בקדשים, ושפיר יש להוכיח משם דמצד עבודה בקדשים לא היתה אפשרות להנצל מהאיסור, כיון שגם אם מניחים את הסכין על הבהמה קודם ההקדש, נמי עוברים באיסור.

יש להעיר, שדברים אלו נכונים לגבי חשש דלהבא, אבל אם בשעת הקדש יש איסור הנאה כגון שחפץ מונח ע"ג בהמה ומיד עובר בהנאה מקדשים, הרי לא רק הלל אלא כל אדם חייב בזה גם בקדשים קלים כדי שלא יעבור בהנאה.

בענין אין שבות במקדש

הרה"ג רבי אריה הכהן אילוביצקי שליט"א

בגליון 19 הובאו כמה דברים נפלאים מהרב חיים זכותא שליט"א בענינא ד'אין שבות במקדש', ויש להוסיף בזה עוד פרטים, ולאהבת הקיצור נציין שנים מהם.

בתמיד פרק ה' מובא לענין הקטורת בשבת שכפו עליה פסכתא כדי שלא יגיע למלאכת כיבוי. ועמדו המפרשים, דמלאכת כיבוי אינה אלא בגדר שאצל"ג ודרבנן היא וכיון דאין שבות במקדש למה לא יהיה היתר לכבותה בידים. ובתוי"ט כתב עפ"י הכס"מ דהיכא דאפשר באופן אחר אין מתירים במקדש אפי' שבות. ויש לתת טעם לדבר, דענין אין שבות במקדש אינו בגדר 'הותרה' לגמרי אלא מעין 'דחוייה' כשא"א באופן אחר, אבל היכא דאפשר לא התירו.

ובתפא"י שם כתב, דכל ד'דמי למלאכה' לא התירו, ומלאכה שאצל"ג חשיב 'דמי למלאכה', כיון דאין בה חסרון אלא מחמת הדין ד'מלאכת מחשבת', ולא שאני ממלאכה האסורה בעצם המעשה אלא בכוונה גרידא. ולפי"ז יש לומר דכל דבר שחסרונו יהיה ב'מלאכת מחשבת' כמו אינו מתכוין ומתעסק וכדו', יהיה אסור לעשותו במקדש, ויל"ע.

גדר אכילת קרבנות יוה"כ בלילה

הרה"ג רבי בנימין גרוסברד שליט"א

במה שהעיר הגר"מ שטינברג שליט"א על מש"כ בגליון 19 להוכיח מדברי הר"ח בפסחים דף עא ע"א שמצות אכילת קדשים הוא ביום, והביא ממש"כ במשנת חיים ויקרא מספר חמדת ישראל, ששם רצה ר"מ אריק לפרש בדרך אפשר שהר"ח מיירי דוקא בשעירי הרגלים שבשביל כפרת הרגלים צריך לאכול ביום ברגל ולא בלילה שלאחריו, כדי שכפרת הקרבנות של הרגלים תהיה ברגל עצמו.

אכן גם לפי ביאור זה, הרי מהא גופא מבואר דה"ה נמי לענין קרבנות יוה"כ שיש לאכול אותם ביום כיפור עצמו כדי שתהיה הכפרה בו ביום ולא בלילה, וזהו מה שתמהו ת"ח שליט"א – ושפיר ציין שכבר קדמו לזה – איך יתכן שאכילת קרבנות יוה"כ"פ תהיה בלילה, והא נמצא שכפרת יוה"כ"פ היא רק בלילה שלאחריו.

ומכל הלין – כיון שלא מסתבר שאכילה המכפרת של יוה"כ"פ תהיה בלילה וכן מבואר בר"ח הנזכר, הרי התמיה קמה ונצבה באלומה מה עם אכילת קרבנות יוה"כ"פ שהם מכפרים.

ומכאן שיש מקום לומר שקרבנות יוה"כ"פ שאני שאין בהם אכילה המכפרת, כיון דמעיקרא אין אפשרות לאכלם ביום בשעה שהאכילה מהני לכפר, וכפי שנתבאר בס"ד בארוכה עלי גליון בגליונות הקודמים.

אין שבות במקדש בשאר איסורים

הרה"ג רבי שמשון הלוי דינר שליט"א

בענין מה שדן הרה"ג חיים זכותא שליט"א בגליון 19 בענין אין שבות במקדש והביא פלוגתת אחרונים אם 'אין שבות במקדש' רק באיסורי שבת או בכל האיסורים, יש לציין מש"כ בבנין שלמה

סי' נ"ו דאף שתענית אסתר נהג בזמן בית שני, יתכן שבמקדש היו מותרים לאכול בתענית אסתר משום שאין שבות במקדש.

הרה"ג רבי א הלר שליט"א

בענין מה שדנו בגליון חודש שבט עמ' 9, אם 'אין שבות במקדש' נאמר רק לענין שבת או שאר איסורים, יש לציין לדברי רש"י במעילה יא, א ד"ה יצא לנחל קדרון, שהוכיח ממנו בשו"ת שואל ומשיב (מהדורא ד' ח"א סוף ס' ר"י), דס"ל שגם בשאר איסורים אמרינן כן.

חיוב הבאת קרבנות קודם הרגל הראשון

הרה"ג רבי אלכסנדר ז הכהן ארנטרוי שליט"א

בגליון מס' 18 בשאלה ג' בסוף הגליון הביא השואל שהתוס' רי"ד במו"ק יד: כתב שלא טוב להשהות הקרבנות שנתחייב בהם עד הרגל, והביא דמדברי השט"מ"ק בתמורה יד: אות י"א מוכח שמצוה להביא ברגל, והבין שיש כאן מחלוקת.

ובאמת המתבונן יראה שהגמ' בתמורה עוסקת בנדרים ונדבות, וע"ז כתוב שמצוה להביא ברגל שיהיה לו בשר, אבל ל' התורי"ד "קרבנות שנתחייב בהם" וע"ז כתב שלא טוב להשהות כדי לקיים בזריזות כיון שיש סיבה שחייבה אותו. [ומש"כ בגמ' בתמורה שם 'חובות הבאות חובה ברגל', אין הכוונה לחובות שנתחייב בהם קודם הרגל אלא לחובות שמחמת הרגל].

קדימה באכילת זבח ומנחה

הרה"ג רבי דוד מאיר הכהן שבדרון שליט"א

בגליון מס' 19 כתב הרה"ג ר' משה אהרן קרמר שליט"א לענין אכילת זבח ומנחה שדנו איזו מהן קודמת, האם הזבח מחמת שהוא מקודש מהמנחה או המנחה שברכתה המוציא שקודמת לשהכל, והביא מהרד"ק בשמואל א' פרק ט' פסוק ל"ג שכתב שבירך על הלחם ואח"כ על הזבח, והוסיף שאעפ"י שהלחם היה חולין שהרי היה בזמן הבמות ואין מנחה בבמה, מ"מ הרי זה ק"ו אם לחם חולין קודם לזבח המקודש כ"ש שלחם מקודש קודם לזבח.

אכן יש להשיג ע"ז, דהא מבואר בשאג"א סי' כ"ב ומוסכם בפוסקים שקדימת מקודש שייכת רק כששני הדברים חיוב, אבל כשהאחת רשות אין חיוב להקדים את המקודש, ולכן ברכהמ"ז של יום חול אע"פ שלאחר שאכל נתחייב בה, מ"מ כיון שלא היה מחוייב לאכול מותר להקדימה גם לדבר שמקודש ממנה. וא"כ י"ל דדוקא שם שהיה הלחם חולין הוצרך שמואל להקדימו לזבח, כיון שמצד מקודש אין כאן קדימה, ולכן חייב להקדים הלחם שברכתו המוציא, אבל היכא דהלחם מקודש כגוודא דידן דהמנחה מקודשת, י"ל דכיון שהזבח מקודש ממנו חייב להקדים הזבח. וכן נראה בענין הספק הנזכר, שקדימת המוציא שהיא מדרבנן נדחית מפני קדימת מקודש שזה חיוב גמור מה"ת.

ספיקות בעניני קרבן פסח
הרה"ג רבי אברהם יונה בינשטוק שליט"א

הוצאת בשר הפסח מחדר לחדר

כתיב בקרא "לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה", והיינו דאסור להוציא בשר הפסח מחבורה לחבורה אפי' באותו בית. והיה נראה פשוט דאם אין בבית אלא חבורה אחת, מותר לאכול בכל הבית ואין איסור עד שיוציא מהבית, וכן מבואר בתוספתא ספ"ו אם אין שם אלא חבורה אחת אוכל בכל הבית כולו ואינו חושש ע"ש.

אמנם במ"ב הלכות פסח סי' תע"ח סק"ד כתב שאסור לאכול האפיקומן מקצתו בשלחן זה ומקצתו בשלחן אחר אפי' בחדר אחד דהוי כשני מקומות, והוא מהמג"א שם שכתב שכן משמע בגמ', ובמחצה"ש ביאר דכוונתו להא דתנן בס"פ כיצד צולין אלו הופכין את פניהם ואלו הופכין את פניהם, וכן מהא דהשמש קופץ את פיו. ואולם הרבה יש לתמוה בזה, דהא מבואר להדיא שם במשנה דהוה משום שאוכל בשתי חבורות ומה הראייה לשני מקומות.

ועי' במנ"ח (ריש מצוה ט"ו) שכתב ג"כ כעין זה דהאיסור לאכול חוץ לחבורה לדעת הר"מ אינו דווקא בחבורה אחרת, אלא אף במקום אחר מחוץ לחבורתו, וכתב דלא גרע מנסתלקה מחיצה דמבואר בגמ' שם דחשיב ב' מקומות. וגם זה תמוה דהתם פשוט שהוא כמקום אחר משום שקודם לכן היה כשני חדרים עם מחיצה ביניהם, ועכשיו נעשה כחדר א' גדול, ומה הראי' לחוץ לחבורה. [ואחז"ר הראוני בשו"ת כנף רננה ס"ס נ"ג שצ"ל שכונת המ"א כגון שהן שתי חבורות, והוא דוחק גדול וכל כך לא היה לו להמ"א לסתום].

הסיבה באכילת הפסח

לכא' פשוט שיש מצוה לאכול הפסח בהסבה כמו מצה, ואם לא הסב לא יצא כמו במצה, אכן צ"ע שלא מצאתי ברמב"ם שיזכיר בכלל מצות הסבה בקרבן פסח. ולפי מה שהוכיח השאג"א שיש מצוה מיוחדת לאכול כל הפסח ולא סגי בכזית, לכא' חייבין לאכול כולו בהסבה.

והנה הרמב"ם כתב בהלכות חמץ ומצה רפ"ח בזה"ל: מביאין שלחן ערוך ועליו וגו' וגופו של כבש הפסח ובשר חגיגה של יום ארבעה עשר, עכ"ל. ומדוקדק בלשונו שמביאין בשר הפסח כולו משא"כ בשר החגיגה דדי במקצתו. ולהנ"ל נראה שמכיון שהוא מעיקר מצות הלילה לאכול הקרבן כולו, מש"ה כל בשר הפסח כולו בכלל הדין דבעבור זה בשעה שמונחין לפניך.

וע"ע בשפת אמת שחידש שבפסח הבא בטומאה אסור לאכול יותר מכזית, ודבריו הם חידוש גדול לכא' ואכמ"ל, ועכ"פ לדבריו צ"ע במי שאכל כזית בלי הסבה, האם נתיר לו לאכול עוד כזית כדי לקיים מצות הסבה דרבנן.

שחיטת הפסח במי שאינו בר חיובא

איתא בשבת ר"פ במה מדליקין סוגיא דנר חנוכה הדליקה חש"ו לא יצא, ועוד איתא שם שאם הדליקה אשה יצא שאף הן היו באותו הנס, אשר מבואר מזה שהשליח צריך להיות בר חיובא בהמצוה כדי לפטור בעה"ב בהדלקתו.

ועי' כעין זה באבני נזר (או"ח סי' מ"א אות ו') בענין תקיעת שופר שאם שמע ממי שאינו בר חיובא לא יצא, דאע"ג דעיקר המצוה היא השמיעה כמבואר ברמב"ם, מ"מ בעינן שיתקע הוא או שלוחו ומי שאינו בר חיובא אינו יכול לעשות שליח, ע"ש.

וצ"ע לפ"ז בשחיטת קרבן פסח שמצותה בשלוחו דוקא, כמבואר ברפ"ב דקידושין דילפינן שלוחו של אדם כמותו מ'ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל', דלפי זה משמע דבעינן שיהא בר חיובא לשחוט הפסח, ונ"מ לטמא דאע"ג שכשר לשחוט שאר קרבנות עי' רפ"ג דזבחים, מ"מ בפסח יהא פסול, וזה דבר חדש.

[ויש מקום עיון לפ"ז גם על הכהנים בעבודתם האין הוכשרו לשחוט כל הפסחים של כל ישראל, והרי בשעת עבודתם בהעבודות המסורות להם היו עוסקין במצוה ופטורין מכל המצוות, ויש שיטות שאם עשה המצוה בשעה שעוסק במצוה אחרת לא יצא. ובאמת ל' המשנה בפסחים הוא שחט זר, ולדברינו הוא בדקדוק נכון זר ולא כהן, אך קשה לחדש דבר כזה, וצ"ע].

הערה בד"ן דרך רחוקה

הנה קיי"ל (פסחים צד ע"א) שאם היה עומד חוץ למודיעים ויכול ליכנס בסוסים ופרדים שיש לו דין דרך רחוקה ויליף לה מקרא. ומבואר דשיעור דרך רחוקה אינו תלוי אם במציאות יכול להגיע בזמן או לא אלא בהמרחק לבד.

ונסתפקתי לפ"ז במי שהיה לפניו מהמודיעין ואיחר פעמיו בתחלת הזמן שסמך על סוסים ופרדים וכיו"ב, או שחשב שיוכל לשלוח פסחו לעזרה ע"י שליח, ולבסוף נכזבה תוחלתו ולא הספיק לעשות הפסח במועדו מה דינו לענין כרת, דבפשיטות אע"ג דאנוס בודאי אינו, אבל מכלל מזיד ג"כ יצא הואיל והיה לו על מה לסמוך.

אמנם לפי הנ"ל כשם שתלה הכתוב בשיעור של הליכה לקולא, אף אנן נימא לחומרא, שאם היה בדרך קרובה אז מכלל עיקר חיובו בפסח הוא שילך ברגליו דוקא ולא יסמוך על דבר אחר, ואם הפסיד הקרבן משום שחס על טורח רגליו אפי' אי לא פשע ממש כמו בגוונא הנ"ל, מ"מ רואין אנו שביטל עיקר החיוב במזיד, וחייב כרת כמו ערל שלא מל, וצ"ע בזה.

ברכת שהחיינו בהקרבת הקרבנות

הרה"ג רבי הרה"ג רבי משה נחמיה הלברשטט שליט"א

שם במנחה הנאכלת), אולם מבואר בשיטת רש"י דכהן המקריב מנחת ישראל לא מברך (וסיפא לאו ארישא קאי, כמש"כ המהריק"ו בתמידין ומוספין ז, יח). ונראה דטעמו דס"ל כבעה"מ (סוף פסחים) ודעימיה דתקנו שהחיינו רק במצוות שיש עמהם תוספת של שמחה, ובקרבן יש את שמחת הכפרה והריצוי (ואף במנחה עי' במנחות סג.), אך זהו דוקא למתכפר ולא לכהן המקריב. וכמו כן המקריב קרבן היו לדידה יו"ט באותו יום, וזהו ג"כ רק במתכפר ולא לכהן המקריב (כמו שדייק בעינים למשפט בברכות לז: מהירושלמי בפסחים ריש פ"ד).

והתוס' שסברו דאף כהן המקריב לישראל מברך, לשיטתם דשהחיינו לא תלוי בשמחה אלא בבא מזמן לזמן גרידא (וה"נ איירי שלא הקריב מנחה בשנה זו, והוי לדידה כאינה תדירה דהוי כמזמן לזמן, עי' רמב"ם בפ"א מברכות ה"ט).

וכן דעת המרדכי (שבת רמז תכב) דאף במקריב לישראל מברך, [וס"ל נמי (בסוכה רמז תשסט) דתלוי בזמן לזמן].

כהן המקריב קרבן צבור

יל"ע לשיטת רש"י הנ"ל דכהן מברך כשמקריב מנחה ידידה ולא של ישראל חברו, מה הדין במנחת התמיד ושאר קרבן צבור. ולכאורה היה נראה דיברך לפי משנ"ת דבשל חברו לית ליה שמחה, דמשא"כ בק"צ שפיר אית ליה שמחה דהא הוא בכלל ישראל המתכפרים בקרבן. [ואף דשמחה זו היה לו גם אם אחר היה מקריב את התמיד, מ"מ השתא שהוא הקריב יש לו שמחה במעשיו, דהא אף מנחה ידידה יכול כהן אחר להקריב].

אולם יתכן דהביאור ברש"י, ע"ד המרדכי (שבת סי' תכב) שדייק מהגמ' (בסוכה מו.) העושה סוכה לעצמו מברך שהחיינו, דברכת שהחיינו תקנו רק כשעושה מצוה של עצמו ועל כן כשמקריב מנחת חברו ולא של עצמו לא מברך. [ואמנם המרדכי שם לומד דכהן מברך שהחיינו כשמקריב לישראל, ומשום דכיון דא"א אלא בכהנים, עליהם הטילה התורה את ההקרבה וחשיב כ'לעצמו', אבל רש"י יתכן שלומד דרק בעושה לעצמו ממש]. ולפ"ז יתכן דאף בק"צ לא יברך, דסו"ס ל"ה מצוה פרטית של עצמו [ובזה יבואר אמאי המוהל לא מברך שהחיינו, אפי' במקום שאין אב ומוטלת המילה על כל ישראל, דמ"מ ל"ה מצוה פרטית דיליה].

אכן כ"ז לדעת רש"י בכת"י, אבל במיוחס לרש"י (במנחות עה:) איתא להדיא דכהן המקריב מנחת העומר מברך שהחיינו.

ישראל המביא מנחה

ברש"י במנחות בפ"א א' הנ"ל מבואר דישראל לא מברך שהחיינו כשמביא קרבן, אולם בפ"ב' (שם) וכן בברכות (לז:) כתב דישראל שמביא מנחה ג"כ מברך שהחיינו כאשר נותנה לכהן [לאחר שקידשה בכלי שרת ונתן עליה שמן ולבונה, עי' סוטה יד:]. והכי מסתבר לכאן דיברך, דהא הישראל מקיים מצוה בהבאת המנחה [והו"ל שמחה בכפרה וריצוי, וכן הוי ליה יו"ט אז], ואדרבה צ"ב מ"ט ס"ל לרש"י במנחות בפ"א א', דרק כהן המביא מנחת עצמו מברך.

והנראה בעזה"י דרש"י בפ"א א' ס"ל כיסוד הרמ"ה (הו"ד

הנה מהרה יבנה ביהמ"ק ונזכה להביא קרבנות ולהקריבם, ויש לברר אם יהיה מוטל עלינו לברך שהחיינו ומתי.

והנה שורש הדין הוא בגמ' בברכות (לז:) ובמנחות (עה:): "תניא, היה עומד ומקריב מנחות בירושלים אומר ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה". אך לא נתבאר בגמ' להדיא, מי המברך וכל כמה זמן, ועל איזה קרבן וכו', ואכן נחלקו בזה רבותינו הראשונים וכדלהלן.

ענף א – מי המברך

כהן במשמרתו בלבד

שיטת התוס' (שם ושם) והתוס' רא"ש והרשב"א (בברכות שם) דהשהחיינו נאמר ע"י הכהן כשמגיעה משמרתו פעמיים בשנה, דהא איכא כ"ד משמרות, וחשיב זמן קבוע להם להקריב לחצי שנה. והיינו דיסוד החיוב לברך שהחיינו הוא במצוות שקבוע להם זמן, וכשיטת המרדכי (סוכה רמז תשסט) והר"ן בסוכה (כב: מדפי הרי"ף) ועוד ראשונים דברכת שהחיינו נתקנה על מצוות הבאות מזמן לזמן, וה"נ אף שלא בא בתאריך מסויים בשנה אך סו"ס הוא בא מזמן לזמן. [וזהו דלא כבעה"מ (סוף פסחים) ועוד דלדידה שהחיינו לא שייך ל'זמן', אלא תקנוהו רק במצוות שיש בהם שמחה עי"ש].

ולדבריהם דוקא כהן במשמרתו מברך, אבל כהן שבא במשך השנה להקריב קרבן של עצמו (במנחות עד. ורמב"ם כלי המקדש ד, ז) אינו מברך, דהקרבה זו אינה תלויה בזמן (וע"ע בכתבי הגר"י במנחות עה:).

במשכן שילה

האם הכהנים במשמרתם בשילה נובו וגבעון ברכו שהחיינו. נחלקו בזה האחרונים, עי' באגרות משה (ח"ח או"ח מג סק"ב ד"ה ונכדי) שנקט בפשיטות דאף בשילה ונו"ג בירכו שהחיינו, ואעפ"י שמבואר (בתענית כז.) דהיו אז רק ח' משמרות ולכל היותר ט"ז והיה הפסק של ד' חדשים ופחות, מ"מ חשיב באה מזמן לזמן, (ועי"ש לגבי פרי המתחדש יותר מפעמים בשנה דיברך שהחיינו כל פעם). אולם בצ"ח (בברכות שם) מצינו להדיא להיפך, דדייק בלשון הברייתא היה עומד ומקריב בירושלים, דהתנא בא לאפוקי משילה ונו"ג דהיו אז רק ח' ואח"כ ט"ז משמרות, ונמצא שמשמרתם מגיעה כל ד' חדשים, והוי פחות מחצי שנה, ולא מברכים בכה"ג שהחיינו, [ולדבריו אף פרי חדש המתחדש ג"פ בשנה לא יברכו עליו שהחיינו, דלא כאג"מ הנ"ל ודלא כהליכות שלמה (תפילה פכ"ג בדבר הלכה ס"ק לא) שנקט בפשיטות כאג"מ דמברך].

אולם צריך לי עיון במש"כ הצ"ח דתוס' התכוונו פעמיים בשנה בדוקא ולא יותר, דהא באמת הכהנים כולם הקריבו גם בג' הרגלים (וכדאיתא בסוכה נה: וברמב"ם פ"ד מכלי המקדש ה"ד) וא"כ עבדו ה' פעמים בשנה, ועל כרחך כיון דסו"ס לא הוי תדיר אלא רק בא מזמן לזמן מברך שהחיינו, וצ"ע בצ"ח.

כהן המקריב קרבן עצמו בלבד

שיטת רש"י במנחות (עה: כת"י) בסי' א', דהשהחיינו נאמר רק ע"י הכהן המביא מנחת עצמו, ותוס' (שם) העירו עליו דהו"ל לפרש בכהן המקריב מנחת ישראל (כדמייירי בסיפא

ענף ב – סוגי הקרבות

בזבחים

שיטת הר"ר שמעיה (בתוס' במנחות עה:): 'דדוקא במנחות [מברך] לפי שאין רגילין להתנדב מנחות' משא"כ בזבחים. והרשב"א (בברכות לז:): הביאו וכתב עליו 'ואינו נראה דמנחות שכיחי טובא'. וצ"ב במאי פליגי. וראיתי בזה דבר נחמד, דהר"ר שמעיה ס"ל כרש"י (בברכות) דהישראל מברך, וקאמר שפיר דאין רגילין להתנדב מנחות [דמשמע במנחות (קד:): דרך עני דרכו להביא מנחה, וכנראה שגם הוא לא מביא תדיר דהא עני הוא], משא"כ הרשב"א לשיטתו (שם) דהכהן מברך וכלפי הכהן המקריב קרבנות של כל ישראל שפיר שכיחי טובא [עניינים] שמביאים מנחות.

אכן התוס' וכן הרשב"א (בהמשך שם) הקשו עליו מהתוספתא (ברכות ה, כג) "היה מקריב זבחים בירושלים אומר ברוך שהגיענו לזמן הזה". ואפשר דהר"ש ס"ל דמדמייתי בבבלי רק על מנחה, ש"מ דקים לה לגמ' דעל זבחים אינו מברך דלא כתוספתא. ונראה להוסיף בזה דהתוספתא לשיטתה (בברכות פ"ו ה"ט) דסבירא לה דאף על ציצית ותפילין מברך שהחיינו, וכתב הב"י (בסי' כב) בשם המהרי"א דלא קי"ל כההיא תוספתא ואינו מברך שהחיינו אלא על מצוה שהיא מזמן לזמן כדמשמע וכו' ע"ש.

והנה הרמב"ם בהלכותיו לא הביא תוספתא זו של זבחים, ומוקי (בפ"ז מתו"מ ה"ח) את דברי הגמ' במנחה חדשה כדלקמן, ועי"ש במהריק"ו דמה"ט נקטה הגמ' מנחה ולא זבח, משום דבזבח לא מברך. אולם בתשו' הרמב"ם (באר הדור סי' מט) הביא תוספתא זו, וביאר דענינה דמברך שהחיינו על מצוה אשר לא תקרה תמיד וכו', וכדבריו בהל' ברכות (פי"א ה"ט), ולכן נראה (לו"ד המהריק"ו הנ"ל) דסמך עצמו על הכלל שכתב שם, ועל כן לא העתיקה להדיא ולעולם מודה דמברך על זבחים.

וכן נראה דרוב הראשונים פליגי על הר"ר שמעיה, דהא טעמו משום דזבחים תדירי, וטעם זה לא שייך לפי רש"י דמיירי שלא הביא מימיו או שלא הביא בשנה זו או למאירי שלא הביא ל' יום (וכנ"ל). וכן לראשונים דכל כהן במשמרתו מברך, אין סיבה לחלק (וכמש"כ להדיא המהריק"ו בתו"מ ז, יח).

אי מברך על כל סוג זבח ומנחה

הענינים למשפט (ברכות לז: אות ב) נסתפק האם על כל סוג מנחה מברך בפ"ע (מחבת, מרחשת וכו') וכן על כל סוג זבח (עולה, שלמים וכדו'), או דכל המנחות חשיבי כחדא, וכן כל סוגי הקרבנות, והניח בצ"ע. [וקצת יש לדייק מהלשון היה עומד ומקריב מנחות (וזבחים), משמע דמברך על כמה מנחות ברכה אחת, ויל"ד].

ויתכן להציע בזה, דכיון דאיתא ברמב"ם בסה"מ (עשה סז) דכל סוגי המנחות כלולים במ"ע אחת של 'מעשה המנחה', א"כ נמצא שכבר בירך שהחיינו על מצוה זו, והיאך יברך שוב, ואע"פ שזו מנחה אחרת היא מ"מ חדא מצוה הן. ולגבי זבח היה נראה לפ"ז, דתליא בפלוגתת הרמב"ם והרמב"ן, דהרמב"ם מנה את חטאת ואשם ועולה ושלמים לד' מצוות נפרדות (במ"ע סג, סד, סה, סו) ולדידיה על כל סוג קרבן

באבודרהם בסדר תפילות של חול שער ג') שייסד ד'אין מברכין שהחיינו אלא על מצוה שעשייתה הוא **גמר מלאכתה'** [ויישב בזה אמאי לא מברכים שהחיינו על בדיקת חמץ, ובמטה משה (סי' תרסט) תירץ עד"ז אמאי לא מברכין שהחיינו על ספיה"ע, וכע"ז ביאר בשו"ת המהרלב"ח (סי' סב) את הר"ן בסוף סוכה]. והנה מצות המנחה היא מצוה אחת הכוללת כל מעשה המנחה, כלשון הרמב"ם (מעה"ק יד, א) "מצות עשה לעשות כל מנחה כמצותה האמורה בתורה", וכיון שהישראל לא עושה את גמר מלאכתה של המנחה, אינו מברך שהחיינו.

[ובזה יבואר לן טעם חדש, אמאי הכהן המקריב לישראל אינו מברך, ד"ל דכשם שאין מברכין על תחילת המצוה גרידא, כן אין מברכין על גמר המצוה גרידא, והרי הכהן אינו עושה אלא את גמר המצוה, וכיסוד זה משמע ברמ"ה שם מדלא מברך שהחיינו בשריפת החמץ, וכן במטה משה מדלא מברך שהחיינו ביום המ"ט לספירה].

כל כמה זמן מברך

יש לברר להנך שיטות דלאו דוקא כהן במשמרתו מברך, אלא כל כהן המביא מנחת עצמו (רש"י בפ"י א'), או כהן המקריב לישראל (תוס' לרש"י, וכ"ד המרדכי), או ישראל המביא מנחה (רש"י בפ"י ב', ובברכות), יל"ע כמה זמן צריך שיהיה בין הבאה להבאה כדי שיוכל לברך שוב.

הנה לשון רש"י (בברכות טז:): כל שלא הביא **ימים רבים**, ובמנחות (בפ"י א') פירש יותר כל שלא הביא מנחה **בשנה זו**. אולם במאירי (ברכות לז:): מצינו כל שלא הביא **ל' יום**. והמקור ל' יום הוא כנראה מהא דרואה חברו לאחר ל' מברך שהחיינו (ברכות נח: שו"ע רכה, א). ואפשר דרש"י ס"ל דהוא רק דין ברואה את חברו שנתקן כגדרי כל ברכות הראיה שהם מל' יום ל' יום, משא"כ שהחיינו על מצוות נתקן רק על מצוה הבאה פעם בשנה דומיא דפסח ושבועות וסוכות שכ"א מהם בא רק פ"א בשנה (עי' פמ"ג תכב א"א ה). [ובדברינו מיושב קושית הא"ר ומחצה"ש על המג"א (בסי' תכב סק"ה) ע"ש ואכ"מ].

כל שלא הביא מנחה מימיו

שיטה נוספת מצינו ברש"י (במנחות עה:): דמברך רק בפעם הראשונה בחייו שמביא מנחה, [רש"י בכת"י שם כתב **ישראל** שלא הביא מנחה מימיו, ובמיוחד לרש"י כתב **כהן** שלא הקריב מנחה מימיו].

וביאר שיטתו דס"ל דכיון דיכול כל עת להביא מנחה לא חשיב 'מצוה הבאה מזמן לזמן', או 'מצוה שאינה תדירה' (כלשון הרמב"ם בפ"א מברכות ה"ט), דהא יכול לקיימה כל יום, ואטו אחד שילבש ציצית רק פעם אחת בשנה יברך עליה שהחיינו, ול"ד לברית מילה שאין בידו לקיים מצות מילת בנו בכל עת.

והא דבפעם הראשונה כן מברך, מבואר בש"ך (יו"ד כה, ה) בשם הרוקח (סי' שעא) דכל מצוה שעל האדם לעשות ולא עשאה ומתחנן לכתחילה צריך לברך שהחיינו עכ"ד. [והרמ"א הביא שיטה זו להלכה (ביו"ד כת, ב), אולם הש"ך הניח דבריו בצ"ע, ועי' בבה"ל (סי' כב ד"ה קנה) דמהנכון שיכניס עצמו להתחייב בשהחיינו מצד אחר ויכוון לפטור גם את זה עיי"ש"ה].

מנחה מתבואה חדשה

כתב הרמב"ם (פ"ז מתמידין ומוספין הי"ח) "כל המקריב מנחה מן החדש תחילה מברך שהחיינו." וצ"ב דממ"נ אם הכהן לא הקריב ימים רבים וכדו' אמאי לא יברך בתבואה ישנה, ואם כבר הקריב מנחה מתבואה ישנה ובסמוך לה מקריב מתבואה חדשה, מאיזה סיבה יברך שוב שהחיינו. [ובבה"ט (רכה, יג) הבין ברמב"ם דאיירי במנחת העומר, ולדידיה מברך כדין מצוה שקבוע לה זמן (בט"ז ניסן), אך לכאורה מלשון הרמב"ם לא נראה כן כלל].

ואשר יראה בזה דחידש לן הרמב"ם, דעצם זה שעושה מצוה בדבר 'חדש' הוא סיבה עצמית לחשיבות ושמחת המצוה, ועל כן מברך עליה שהחיינו.

מנחת חוטא וקרן חטאת ואשם

במאירי (בברכות לז:): מצינו חידוש שכתב ישראל שהביא מנחה מברך שהחיינו, שהרי על נדבה היא באה **ולא על חטא** עכ"ד. ולא ביאר אמאי לא יברך שהחיינו על מנחת חוטא. אך כנראה הטעם משום דהיה ראוי שלא יחטא כלל, וה"ה בגוזל הבא לקיים מצות 'והשיב את הגזילה', דלא מברך ע"ז שהחיינו אפי' אם הוא פעם ראשונה שמשיב את הגזילה, וכדביאר הרשב"א (בתשו' יח) דמה"ט לא מברך ע"ז ברכת המצוות ש'כל מצוה שהיא באה מתוך עבירה כגון השבת הגזילה וחזרת הריבית שלא ציוונו לגזול כדי להשיב וכו' וכן כל מצוה כיוצא באלו' אין מברכין עליה, וה"נ לא ציוה לחטוא כדי להביא מנחת חטאת לכפר.

ולפ"ז אף על קרבן חטאת ואשם לא יברך שהחיינו. אמנם על קרבן עולה נראה דשפיר מברך דאף דמכפר על עשה, מ"מ עיקרה דזרון כדאיתא בזבחים (ז:). ויל"ד באשם מצורע דיברך כיון שלא באה על חטא (עי' בזבחים צא: דהוא מכשיר). ולגבי חטאת נזיר יהיה תלוי במחלוקת אי נזיר חוטא או לא (עי' בנדרים י.).

וראיתי מעירים, דבתוס' הרא"ש (בברכות לז:): משמע דלא כמאירי, שכתב 'נראה **דבכל מנחה** שכהן מקריב וכן **כל זבח** מברך שהחיינו', ומשמע אף מנחת חוטא ואף חטאת ואשם.

אולם לפמשנ"ת בטעם המאירי דהוי כמצוה הבאה מתוך עבירה, י"ל דה"מ בישראל שעשה העבירה, אבל כלפי הכהן הוי מצוה גרידא של הקרבת קרבן, דהכהן לא חטא כלל [ועורר בזה העינים למשפט שם], ולפ"ז לא פליגי בעיקר הסברא, אלא דהמאירי דאיירי להדיא גבי ישראל, דהוא החוטא ודאי אין לו לברך שהחיינו על חטאתו, משא"כ התוס' רא"ש דמיירי להדיא לגבי הכהן והוא לא חטא כלל, שפיר יברך שהחיינו על כל זבח ועל כל מנחה.

יברך שהחיינו כשמקריב פעם ראשונה, אך הרמב"ן (בסה"מ שורש יב) פליג ומנה כל סוגי הזבחים למ"ע אחת, ולדידיה כל שהקריב איזה זבח, שוב לא יברך אפי' על סוג זבח אחר.

ועד"ז נראה דלפי הבה"ג (הו"ד ברמב"ן שם) דמנה יציקות ובלילות וכו' כ"א מצוה בפ"ע, ה"נ יברך שהחיינו על כל דבר בפ"ע [אמנם באותה מנחה גופה מסתבר דהשהחיינו שאומר מתחילה פוטר את כל מצוותיה, אך משכח"ל כשבמנחה אחת רק בלל ובירך עליה שהחיינו, ואחר זמן במנחה אחרת רק יוצק, דלפי הבה"ג יברך שוב שהחיינו כיון שעדיין לא קיים מצות יציקה שהיא מצוה בפ"ע וכמשנ"ת].

שלמי חגיגה ועולת ראייה ומוספין

בחזון יחזקאל (על התוספתא בברכות ה, כג) כתב דזבחים דקתני בתוספתא שם איירי בזבחים שקבוע להם זמן, והיינו קרבן חגיגה [וראיה]. ומבואר דנקט דמברכים שהחיינו על קרבנות אלו. ויל"ד בזה כיון דקרבתו אלו (ועכ"פ קרבן חגיגה) באים מחמת החג, וא"כ לכאורה הם נפטרים בברכת שהחיינו שאומר על החג, וכע"ז כתב האבודרהם (בסדר תפילות של חול ש"ג עמ' יז) דמה"ט לא אומר שהחיינו על מצות קריאת ההלל. [ויל"ד עד"ז במוספי החג שג"כ לא יברכו מה"ט, ויש לחלק ואכמ"ל].

במנחת העומר [ובקרן צבור]

בעל העקידה (עקדת יצחק שער סז בפר' אמור) נקט בפשיטות דאין אומרים שהחיינו על מנחת העומר, [ועי"ש הטעם ע"ד דרוש דענין מנחת העומר שבא משעורים מרמז על עם ישראל כשיצאו ממצרים שעדיין לא הגיעו לשלימותם אלא הוו בדרגת שעורים שהוא מאכל לאדם ולסוס, וע"כ לא מברכים עליה שהחיינו].

ובעינים למשפט (בברכות לז:): העיר על דבריו דבמיוחס לרש"י להדיא דמברך דכתב (במנחות עה:): "כהן שהקריב מנחה חדשה כגון מנחת העומר אומר שהחיינו".

אמנם כדעת בעל העקידה (דאינו מברך) נראה אף בבעה"מ, דהא מתבאר להדיא בבעה"מ (סוף פסחים) דבזמן המקדש ברכו שהחיינו על מצות ספירת העומר [דכתב דבזה"ז לא מברכים דאין בו זכר לשום הנאה אלא לעגמת נפשינו לחרבן בית מאוויינו], וכיון דלדידיה בירכו על מצות ספיה"ע, מסתבר שלא יברכו שוב למחרת על הקרבת העומר דכבר ברכו שהחיינו על כללות ענין העומר, [ובפרט שמצות הקרבת העומר מתחלת כבר מהקצירה בליה].

וכן לרש"י (במנחות עה: בכת"י בפי' א) שצדדנו לעיל (בענף א) בדעתו, דס"ל דלא מברכים שהחיינו בכל עת קרבנות צבור, ה"ה שלא יברכו על מנחת העומר.

מספרים שני תלמידי ישיבת ראדין: שנה אחת לפני בין הזמנים של חודש ניסן, ביקש החפץ חיים מתלמידיו שיתאספו לביתו, יחד עמם התאספו גם כמה ראשי ישיבות ומשגיחים ומנהלי ישיבות שהח"ח הזמין, כגון מרן הגר"א וסרמן זצ"ל ורבי שלום מאיישישוק זצ"ל ועוד, ואז אמר להם הח"ח: הלא זמנים אלו הם ימי עקבתא דמשיחא, והקב"ה נתן לי עצה טובה איך לזרז את ביאת המשיח, דהנה בועד הישיבות רשומים 8000 בחורים, ואם כל בחור ובחור יקבל על עצמו ללמוד במשך כל חודש ניסן, כל יום פרק אחד משניות מסדר קדשים, אזי יעלה לשמים כל יום 8000 פרקי משניות בעניני ביהמ"ק החרב, איזה רושם זה יעשה למעלה! איזה רעש זה יעשה בשמים! הרי זה יעלה את ביהמ"ק לזכרון לטובה לפני ה'! וכשהקב"ה יראה שאנו עושים את שלנו ודאי גם ד' יעשה את שלו וישלח את המשיח. וכך החתים החפץ חיים את כל הרבנים והבחורים שנכחו שם, ושלח מכתב זה לועד הישיבות ולכל הישיבות! ואכן בחורי הישיבה בראדין למדו אז קדשים בהתמדה עצומה! (מע"י ח"ב 211, ושם 302).

בענין עשיית שמן למנורה

תשובת המערכת

מהא דהוצרכו לגזור טומאת זבים על ע"ה, ואף זה אינו כזב לענין כמה דברים, וע"כ דלא חיישין בסתם אדם שהוא זב. וכן אמר לנו **מון הגר"ח קניבסקי שליט"א**.

ו. שוב שאלנו את מון הגר"ח מדברי **מון הקה"י** בקריינא דאגרתא ח"ג מכתב ס"א, שהאריך לענין הכניסה לחר הבית, שכל אחד צריך לחשוש שמא הוא זב וטעון קרבן וטבילה במים חיים. ומדבריו אלו נראה שסבר כדברי השו"ע הרב ומשנ"ב שהבאנו. וענה ע"ז הגר"ח שליט"א, שאעפ"י שלגבי אדם פרטי לא חיישין שהוא זב כדברי החזו"א, מ"מ לא התיר אביו לעלות לחר הבית [גם מחמת חשש זיבה], כיון דסו"ס יכול לקרות, והיינו שבכלל האנשים זה יכול להיות. ולפי זה גם מה שכתבו השו"ע הרב ומשנ"ב [שהובאו בדרך אמונה], דרק לכהן פחות מבן ט' ניתן להביא חלה, היינו משום שמי שהוא יותר מבן ט' עלול להיות שאינו טהור, ולכן א"א להביא אלא למי שאינו בן ט', אבל כאשר דנים על עשיית שמן למנורה, כיון שאין חוששים לזיבה שפיר יהיה השמן טהור.

ז. אמנם כאשר הוצגו הדברים לפני מון הגר"ח, האם לפי זה ניתן להכין שמן למנורת ביהמ"ק בטהרה, כיון שטמא מת יכול לסחוט פחות מכביצה והשמן יהיה בכלים שאינם מקבלים טומאה, ענה שמ"מ קשה ליזהר שיהיה באמת בטהרה, [ולא הבאנו לפניו את הנידון אם אפשר לעשות בטומאת מת], **ולפי דבריו צריכים אנו לסמוך על אליהו הנביא שיביא שמן שאין בו חשש טומאה. [וכן הורה לנו מון הגר"ח לגבי ביקור על כבשים, שאין צורך להכין כבשים מבוקרים ד' ימים כיון שאליהו הנביא כבר דאג לזה!]**

ח. עוד יש לדון אם יש לחוש לזיבה מחמת טומאת עם הארץ המטמא כזב [כדאיתא ברמב"ם פי"ג מאבות הטומאות ה"א], דהנה דעת המנחת שלמה ח"א סי' ס"ב שאין צורך בקבלת חברות כהיום לענין נאמנות על תרו"מ, אלא כל מי שהוא בחזקת כשרות נאמן, ובחזו"א שביעית סי' י' סק"ח כתב שאעפ"י שצריך קבלת חברות, מ"מ אלו שראויים להיות חברים יכולים להאמין זה לזה. [ויש שנחלקו בזה וסברו שאין נאמנות אלא לאלו שקבלו עליהם חברות, ולכן הצריכו לעשר פעם שניה מדינא ולא לסמוך על ההכשר].

אמנם יש לומר שכל זה דווקא לענין נאמנות על תרומות ומעשרות שההלכות הנוהגות בהם ידועות ללומדים, וכל מי שמקפיד ע"ז הוא בחזקת כשרות לענינים אלו או שהוא נחשב ראוי לקבל חברות, אבל לענין טהרה שהדינים אינם ידועים אלא ליחידים, ואולי לא כל הדינים ידועים גם לאלו, אפשר שכולנו נחשבים כעמי הארץ בין לענין נאמנות ובין לענין טומאת זיבה שגזרו על עמי הארץ. וצריך שאלת רב.

תשובה נוספת שנשלחה למערכת

בנידון השאלה אם אפשר להכין שמן טהור להדלקת המנורה לכשיבנה בית המקדש, ניתן לדון בזה מכמה צדדים.

אם יש להקפיד לעשותו בטהרה כשהכהנים טמאים

א. הנה לכאורה נראה שאין צורך להיזהר שהשמן יהיה טהור, שהרי הדלקת המנורה דוחה טומאה כדין קרבן שקבוע לו זמן, כמבואר ברמב"ם בפ"ג מהלכות תמו"מ ה"י.

בענין מה שדנו אם אפשר כהיום להכין שמן למנורת ביהמ"ק, כדי שלא תתעכב העבודה עד שיכינו שמן. ראשית יש לדון אם חייבים שיהיה השמן נעשה בטהרה או שניתן להביאו גם בטומאה.

אם אפשר לעשות בטומאה

א. והנה לגבי טומאת מת, לכאן כיון שהטומאה דחוייה בציבור שפיר אפשר לעשותו בטומאה, ואף דלשיטת הרא"ם בביאורי הסמ"ג להל' חנוכה אין מדליקין בשמן טמא דמכשירי מצוה אין דוחין את הטומאה, אמנם נחלקו עליו התבו"ש שבת כא: וחזו"א קדשים קמא סי' כ"ו סקי"ב דמדליקין בו אפי' לכתחילה כיון שהטומאה נדחית בציבור. וכן נקטו רבים מהאחרונים דעיקר ההדלקה היתה מותרת אף בשמן טמא, כיון שהטומאה דחוייה בציבור.

ב. **אמנם לגבי שאר הטומאות** – הנה כתב הרמב"ם פ"ד מביאת מקדש ה"ט שרק טומאת מת דחוייה בקרבן ציבור, אבל טומאות אחרות לא נדחו. אלא שנחלקו האחרונים בדן טומאת הכלים והדברים הקרבים, דדעת הפר"ח ובית מאיר או"ח סי' תר"ע והתבו"ש בחי' לשבת כא: והצל"ח פסחים עט. דלאו דווקא בטומאת הגברא אמרינן דטומאות אחרות לא נדחו בקרבן ציבור, אלא גם בטומאת הדברים הקרבים והכלים לא הותרה אלא טומאת מת בלבד. ולשיטתם יש להקפיד שהשמן לא יטמא בשאר טומאות. אכן שיטת המנחת ברוך סי' ק"ו ענף ג' וחזו"א זבחים סי' ד' סקי"ד, דהרמב"ם לא מיירי אלא בטומאת הכהן המקריב [או הבעלים האוכל את הפסח], אבל בדברים הקרבים ובכלי שרת, אף שאר טומאות נדחו. וכן נראה מדברי התוס' במעילה ת. ד"ה הוכשרו.

ג. ולפי זה אפשר לכאורה לעשות בטומאת מת, [אם לא נחוש לדעת הרא"ם], אלא שלענין שאר טומאות לכאן יש לחוש לשיטת הנך אחרונים דס"ל דאין נדחית אלא טומאת מת בלבד.

אם ניתן לעשות בטהרה

ד. ולגבי עשיית השמן בטהרה, הנה מבואר בפסחים לג: דאפי' ענבים שנטמאו יכול טמא מת לסחוט אותם פחות פחות מכביצה, ואעפ"י שהענבים עצמם מקבלים טומאה אפי' בפחות מכביצה [מדאורייתא לרוב הפוסקים], מ"מ אין היין נטמא, כיון שאין פחות מכביצה מטמא אחרים, והוא כשר לנסכים. וא"כ ה"ה בזיתים אפי' שהזיתים יוכשרו ע"י השמן היוצא מהם, מ"מ השמן לא יטמא מהזיתים כשהם פחות מכביצה. ומלבד זה צריך שיהיה השמן בכלים שאינם מקבלים טומאה, כגון כלי אבן או כלי פלסטיק, ויהיה ללא מגע יד אדם כלל.

ה. ואמנם כל זה בטמא מת ושאר טמאים שאינם מטמאים בהיסט, אבל אם נחוש לזיבה, הרי השמן יטמא בהיסט. ומעתה יש לדון אם חוששים על כל אחד שמא הוא זב. ובפשטות מצאנו שנחלקו בזה האחרונים, דעת שו"ע הגר"ז או"ח סי' תנ"ז סעיף כ' ומשנ"ב שם סק"כ, דמי שהוא יותר מבן ט' יש לחשוש עליו שהוא זב, והובא בדרך אמונה הל' ביכורים פ"ה ס"ק פ"ד. אכן החזו"א בנדה סי' קי"ט סק"י כתב 'דזוב לא שכיח ואין לחוש מעיקר הדין', והוכיח כן מכמה דוכתי, ובפרט

נתינת השמן והפתילה, שזה צריך דוקא כהן כשר, וממילא צריך ג"כ שיהיה טהור, ולא מהני טמא אלא מדין טומאה דחוויה בציבור.

אמנם בתוס' הרא"ש ביומא שם כתב, שלפי מסקנת הגמ' שהדלקה לאו עבודה, הוא הדין שנתנית השמן והפתילה שהם לצורך ההדלקה אינה עבודה, ולדבריו נראה שזר כשר גם לתת שמן ופתילה, [אמנם נראה דעל דישון השמן והפתילה הישנה מודה הרא"ש שאינו כשר בזר, כמוש"כ הרמב"ם שההטבה צריכה להיות דוקא בכהן, ועכ"פ צ"ל דההטבה היינו הדישון, ואין לומר שהרא"ש חולק על הרמב"ם, דזהו משנה מפורשת בזבחים קיב: שהמטיב את הנרות אין חייבים עליו משום זרות משום דאי"ז עבודה תמה, ומבואר דזר פסול רק אינו חייב על זה מיתה, ועכ"פ צ"ל דקאי על הדישון, וצ"ע]. ולפי"ז אי אפשר לומר כמוש"כ, שהרי כל ההדלקה נעשית כדון, וכנ"ל.

אם צריך ריצוי ציץ בזמן הטומאה

ג. עוד יש להעיר להיפך מצד אחר, שלכאורה מוכרחים לעשות דוקא בטהרה, ואפילו לעיכובא, וגם דין טומאה בציבור לא יועיל לזה, דהנה קי"ל שטומאה דחוויה בציבור (ולא הותרה), כמבואר ברמב"ם פ"ד מהלכות ביאת מקדש הט"ו, ומבואר ביומא ז: וברמב"ם שם שלמ"ד טומאה דחוויה בציבור, בעינן ציץ לרצות. [וגם בשמן המנורה הציץ מרצה, (אעפ"י שאי"ז קרבן ממש ככל הקרבנות), כדמסיק במנחת ברוך בסי' ק"ח בסוף הסימן, דמה שהטומאה דחוויה בציבור בשמן המנורה הוא רק מכח ריצוי ציץ].

והנה באיזה זמן צריך להיות הציץ, נחלקו הראשונים, דדעת רש"י (יומא ז: ד"ה בין וסנהדרין יב: ד"ה בין) שהציץ צריך להיות על מצח הכהן גדול בשעה שאירעה הטומאה, והרמ"ה בסנהדרין שם כתב דבשעת הקרבה קאי.

ומעתה לדעת רש"י כיון שבזמן הזה אין לנו ציץ על מצח הכהן גדול, אם יעשו שמן בטומאה, לא יוכשר להדליק בו, אפילו בדיעבד, כיון שלא אמרין טומאה דחוויה בציבור אלא בצירוף ריצוי ציץ, ואע"פ שלכשיבנה ביהמ"ק יהיה ציץ, הא בעינן ריצוי ציץ בשעה שאירעה הטומאה, והטומאה אירעה בזה"ז כשאין ציץ, ושוב אינו כשר כלל.

ואפילו למ"ד ביומא וסנהדרין שם, שהציץ מרצה גם כשאינו על מצח כהן גדול, ולפי"ז יש לדון שבזה"ז ג"כ איכא ציץ, שהרי הוא קיים ברומי כדאיתא באדר"נ פרק מ"א י"ב "מכתשת שולחן ומנורה ופרוכת וציץ, עדיין מונחים ברומי", ובסוכה ה. "א"ר אלעזר ב"ר יוסי אני ראיתו ברומי", אמנם בס' עבודה תמה כתב שבזמן הזה לכולי עלמא אין ריצוי ציץ, שהרי מבואר ביומא שם שם נשבר הציץ לכו"ע אינו מרצה, וכ' שם שהוא הדין אם אין כהן גדול הוא כמו נשבר הציץ דבעינן שיהיה ראוי למצח כהן גדול, ועל כן בזה"ז שאין כהן גדול אין הציץ מרצה.

ד. אמנם לאחר העיון נראה דאי משום הכי לא איכפת לן, דמש"כ רש"י שהריצוי ציץ צריך להיות בשעה שאירעה הטומאה, זהו דוקא בקדשים שנטמאו לאחר שהוקדשו, שהטומאה היא פסול, וצריכים שיהיה ריצוי ציץ בשעה שחל הפסול, אבל בחולין שנטמאו, בעודן חולין, ואח"כ הקדישן, י"ל דאי"ז ריצוי ציץ בשעה שאירעה הטומאה בעודן חולין, ואין זה אז עון קדשים שצריך ריצוי ציץ, אלא רק משעת הקדישן, וצ"ע בזה.

ואף דמ"מ לכתחילה צריכים לעשות בטהרה, כמבואר ביומא ז: שלמ"ד טומאה דחוויה בציבור, מהדרין אטהרה. ואפי' למ"ד טומאה הותרה בציבור שאי"ז מדינא לאהדורי אטהרה, מ"מ יש בזה מעלה, כמו שהוכיחו הפנ"י בשבת כ"א ובשו"ת חכ"צ סי' פ"ז מנס חנוכה, שאם אין שום הידור להדליק בשמן טהור, לא היה צורך בנס, ועי' מנחת ברוך סי' ק"ט ענף א'.

אך מ"מ נראה דאי"ז להיזהר לעשות בטהרה, שהרי כולנו טמאי מתיים, וכיון שלכשיבנה ביהמ"ק תהיה העבודה בתחילה בכהנים טמאים כמבואר בתוס' תענית יז: ד"ה בעינן, ונזקק להיתר טומאה בציבור בשביל טומאת הכהנים, שוב אין נפקותא אם גם השמן יהיה טמא. וכן מבואר בתוס' פסחים עט. ד"ה או לגבי קרבן פסח, שאם הכהנים טמאים אינם צריכים להיזהר שלא ליגע בבשר ובאימורים, הרי שהדין לאהדורי אטהרה הוא רק כשנעשה בטהרה לגמרי, אבל אם נעשה בטומאת הכהנים, אי"ז להיזהר מטומאת הקרבן.

[ואולם יש להקשות על זה ממש"כ הרא"ם בביאוריו לסמ"ג בהלכות חנוכה להקשות אין הדליקו הכהנים את המנורה באותם ימים שעדיין היו טמאי מת, הרי טימאו את השמן בהדלקתם, וי"ל שהדליקו אותן ע"י עץ ארוך, שפשוטי כלי עץ אינם מקבלים טומאה, ע"כ. הרי דס"ל שאעפ"י שכל הכהנים היו טמאים והדליקו בטומאה, מ"מ נזהרו מלטמא את השמן, וחזינן שגם בכה"ג יש צורך להיזהר שלא לטמא את השמן.

אמנם לפי מש"כ הב"ח או"ח סי' תר"ע ג' שרק אותם שהיו בקיאים בעשיית השמן היו טמאים, אבל הכהנים שהדליקו היו טהורים, שפיר י"ל שאם הכהנים טמאים אין נפקותא אם השמן טהור או טמא, ובנס חנוכה כיון שהיו הכהנים טהורים הוצרכו להדליק בטהרה].

ב. אמנם יש לשדות נרגא בכל מה שכתבנו, שע"י שהכהנים טמאים נחשב שבלא"ה נעשה בטומאה, דהנה דעת הרמב"ם בפ"ט מהלכות ביאת מקדש ה"ז, שהדלקת הנרות כשירה בזרים, ומקורו מיומא כד: דאמרין שם דהדלקה לאו עבודה יעו"ש, וכיון שאי"ז עבודה לפסול בזר, פשוט שהוא הדין שכשר בטמא בלא דין טומאה בציבור, (וכ"כ בבנין שלמה סי' נ"ג), וא"כ מה שהכהנים טמאים אי"ז מגרע כלל, ומצד זה הוי כנעשה בטהרה, ושפיר צריך לאהדורי אטהרה בשמן.

ואולם דעת הריטב"א ביומא שם דבעינן כהן להדלקת המנורה, ומה שאמרו שהדלקה לאו עבודה זהו רק לענין חיוב מיתה, כמו שאין חיוב מיתה בעבודה שאינה תמה. ולדעתו נראה שגם בדיעבד אם הדליק זר פסול, כמו בעבודה שאינה תמה דמחלל עבודה ורק חיוב מיתה אין, ולפי"ז שפיר י"ל כמוש"כ שכיון שהכהנים טמאים הוי נעשה בטומאה ואין להקפיד על השמן.

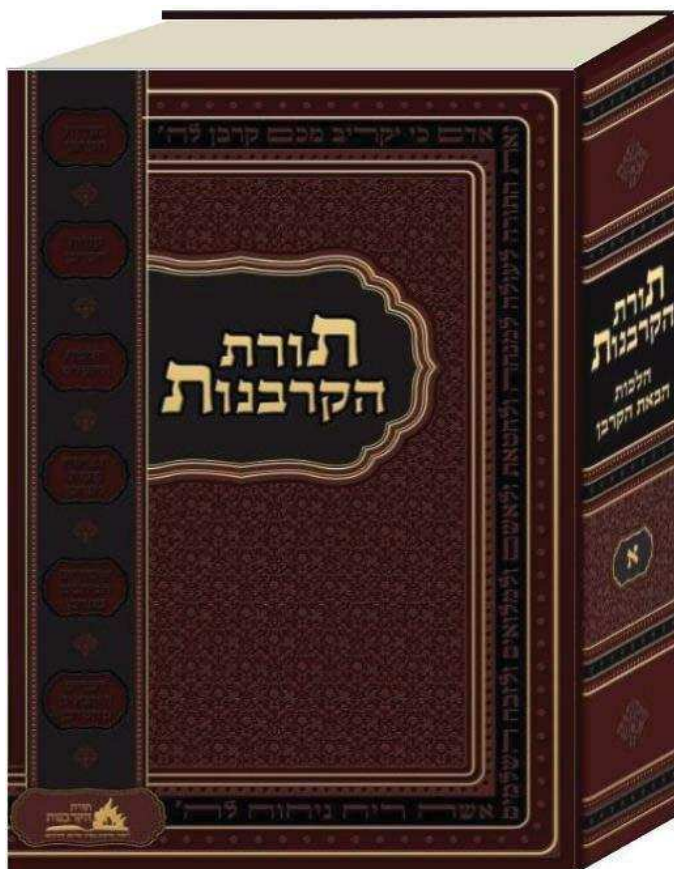
ויש לדון דגם לדעת הרמב"ם, אף שההדלקה כשירה בזר, מ"מ מבואר בדבריו שם שההטבה צריכה דווקא כהן. ויש לחקור האם רק דישון הפתילות והשמן הישנים הוי בכלל הטבה לענין זה, או גם נתינת השמן והפתילה, וביומא שם אמרין "זר שסידר את המנורה ליחייב, איכא נתינת פתילה, נתן פתילה ליחייב, איכא נתינת שמן, נתן שמן ליחייב, איכא הדלקה, הדליק ליחייב, הדלקה לאו עבודה", ע"כ. משמע שרק ההדלקה לאו עבודה, אבל נתינת השמן והפתילה הוו עבודה וצריכים כהן, רק שאינם עבודה תמה לחייב מיתה. וא"כ לכאורה אם זר נתן שמן ופתילה פסול, ולפי"ז י"ל שגם הרמב"ם כשכל הכהנים טמאים מיקרי בא בטומאה מצד

כל ההלכות שתרצה לדעת מיד כשיבנה בית המקדש!!!

אל תחכה למשיח
בשביל ללמוד את
עניני הקרבנות!!!
קנה לעצמך את הזכות
להיות ממקרבי הגאולה

מדברי הרבנים הגאונים
בהסכמותיהם:

- פתח חדש בדיני הקרבנות למעשה
- כשולחן ערוך שלם על קדשים
- והוא בודאי חכמה יתירה ומיוחדת
- ומקום הניחו לכם

הכרך הראשון בסדרה

המקיפה את כל הלכות הקרבנות ובית המקדש

כ 750 עמודים

המחיר לרגל ההוצאה 55 ₪ 35 ₪ בלבד

מוקד הפצה ראשי - מכון תורת הקרבנות

052-7653813 / 03-6183447

דבר בעתו מה טוב

רכוש לעצמך את כל הידע לקראת קיום מצוות החג במקדש!!!

כל הלכות
קרבן פסח
בכרך אחד

המתנה האידיאלית
לחג הפסח!

המחיר לרגל ההוצאה
25 ₪ בלבד

תקציר הלכות -
קרבנות מועדי השנה

- חג הפסח • חג השבועות
- יום הכיפורים • חג הסוכות

המחיר 15 ₪ בלבד

מוקד הפצה ראשי - מכון תורת הקרבנות
052-7653813 / 03-6183447

מכון "תורת הקרבנות" ת.ד. 3196 בני ברק

טל' 050-4134645

כתובת: korbanot@okmail.co.il

ניתן לקבל את הגליון במייל מידי חודש

הערות תמיחות וישובים בעניני הלכות הקרבנות יתקבלו עד י' בחודש. עדיפות להערות קצרות.
ניתן לשלוח ע"י הנציגים בכוללים או במייל לכתובת או לת.ד. 3196 ב"ב